

CONTRIBUȚIA BIBLIOTECII UNIVERSITĂȚII „ȘTEFAN CEL MARE” DIN SUCEAVA LA AFIRMAREA DIVERSITĂȚII CULTURALE ÎN BUCOVINA

SANDA-MARIA ARDELEANU
Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava
E-mail: sanda_ard@yahoo.com

Contribution of the Library of “Ștefan cel Mare” University of Suceava at the Affirmation of Cultural Diversity in Bukovina

(Abstract)*

The library of the “Ștefan cel Mare” University of Suceava is a library of public law, without legal personality, subordinated to the Rectorate and the Senate of the university, being financed from the university’s budget. The main users are students and teachers, but there is also a growing number of beneficiaries in the community. Within the library there are many cultural activities with openness to the general public of Suceava: the *Alma Mater Librorum* International Book Fair, the symposium dedicated to the “Librarian’s Day”, the homage meetings under the generic “The Man and the Book”, the “Mihai Eminescu” Days, the University Days, the reading campaign “I Read, therefore I Live”, “Școala altfel”, “Open Doors Days” etc. The main services offered by our Library are: development, record keeping and organization of collections, interlibrary exchange, cataloguing and indexing of collections, documentary information, designing bibliographic references, keeping and preserving collections, circulation of collection publications, public relations, and librarian loan. The dynamics of the activities of the University Library in Suceava imposed the appearance of the first issue of the library’s magazine: “The contribution of the library to the affirmation of cultural diversity in the Romanian space”. Institutional partnerships are being updated and multiplying significantly from one stage of library development to another and international openness is manifested by the signing of new protocols, participation in programs such as Erasmus or “Eugène Ionesco”, and involvement in bilateral conventions of the university. The entire activity that the university library staff carries out at the highest level of professionalism and vocation is directly reflected in the quality of the activities specific to a library, to which are added the important contribution to the promotion of cultural values in local, regional, and European communities.

Keywords: “Ștefan cel Mare” University, library, cultural activities.

* Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

(Rezumat)

Biblioteca Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava este o bibliotecă de drept public, fără personalitate juridică, subordonată Rectoratului și Senatului universității, fiind finanțată din bugetul universității. Principalii utilizatori sunt studenții și profesorii, dar există și un număr tot mai mare de beneficiari din comunitate. În cadrul bibliotecii se desfășoară numeroase activități culturale cu deschidere către marele public sucevean: Salonul Internațional de Carte *Alma Mater Librorum*, Simpozionul dedicat „Zilei bibliotecarului”, întâlnirile omagiale sub genericul „Omul și Cartea”, Zilele „Mihai Eminescu”, Zilele Universității, campania de lectură „Citesc, deci trăiesc”, „Școala altfel”, „Ziua porților deschise” ș.a. Principalele servicii oferite de Biblioteca noastră sunt: dezvoltarea, evidența și organizarea colecțiilor, schimbul interbibliotecar, catalogarea și indexarea colecțiilor, informarea documentară, conceperea de referințe bibliografice, păstrarea și conservarea colecțiilor, circulația publicațiilor de colecții, relații cu publicul, împrumutul bibliotecar. Dinamica activităților Bibliotecii universitare de la Suceava a impus apariția primului număr al revistei bibliotecii: „Contribuția bibliotecii la afirmarea diversității culturale în spațiul românesc”. Parteneriatele instituționale se actualizează și se înmulțesc simțitor de la o etapă la alta a dezvoltării bibliotecii, iar deschiderea internațională se manifestă prin semnarea de noi protocoale, participarea la programe cum ar fi Erasmus, „Eugène Ionesco”, implicarea în convențiile bilaterale ale universității. Întreaga activitate pe care colectivul bibliotecii universității o desfășoară la cel mai înalt nivel al profesionalismului și vocației se reflectă în mod direct în calitatea activităților specifice unei bibliotecii, cărora li se adaugă importanța contribuției la promovarea valorilor culturale în comunitatea locală, regională și europeană.

Cuvinte-cheie: Universitatea „Ștefan cel Mare”, biblioteca, activități culturale.

SCURT „REMEMBER” LEGAT DE ȘCOALĂ ȘI BIBLIOTECĂ ÎN SPAȚIUL MOLDO-BUCOVINEAN

În ultimii aproximativ zece ani, în cadrul unei colaborări extrem de fructuoase cu Casa Editorială „Demiurg” de la Iași, laureată a Premiului Senghor – Césaire și a Ordinului „La Pléiade”, în grad de Cavaler, acordate de Adunarea Parlamentară a Francofoniei (Bernă, 2015), împreună cu dr. Alexandrina Ioniță, am participat la editarea și îngrijirea unei părți importante din monumentală operă iorghiană, printre care și demna de tot interesul nostru de astăzi *Istorie a învățământului românesc* (1928, 2020). La întrebarea „Cât de veche e școala la români?”, N. Iorga răspundea, în paginile acestei cărți, că: „Alexandru cel Bun ar fi întemeiat în Suceava sa, de pe la 1400, o școală, o Academie de drept. [...] Dar un învățământ exista fără îndoială, nu în legătură cu urmărirea pe căi teoretice a adevărului, ci cu nevoile adânci, neapărate ale societății care, în vremuri normale, crează școala și-i determină caracterul”¹. „În ce privește propriul nostru învățământ, legat de limba slavonă a statului și de pravoslavnica Bisericii, el este, desigur, o

¹ Nicolae Iorga, *Istoria învățământului românesc*, Iași, Casa Editorială „Demiurg”, 2020, p. 10 (text reprodus după ediția: București, Editura Școlilor, 1928).

foarte veche realitate. Necesitatea lui era impusă de creșterea clerului înalt, de producerea unor călugări învățați, caligrafi și pictori, de inițierea domnilor și boierilor și de deprinderea profesională a scriitorilor de diplome”².

Din secolul al XV-lea se păstrează și câteva nume de învățători din Moldova: pisarul Toader Popovici, Ifrim – dascălul care, la 1500, scria hrisoave pentru marele domn Ștefan și Moise – „filosoful” din Rebricea, amintit de Alexandru cel Bun. Toate școlile „de început” pregătesc apariția curentului occidental (apusean), apoi decad, „odată cu catolicismul din jurul episcopiiilor de propagandă”. „Școala de episcopi continuă însă. Șirul înălțător de clerici cărturari merge în Moldova până la învățatul mitropolit Teofan, trecând prin personalități ca ale lui Macarie de Roman și Eftimie, scriitori de înflorite «istorii» domnești după bizantinul Manase, devenit o carte de întrebuițare curentă la slavii de peste Dunăre”, cum afirma N. Iorga³.

Merită să amintim în acest context numele celui de al doilea episcop al Bucovinei, Daniil Vlahovici (1789–1822), fost director al Școlii catehetice de la Mănăstirea „Sfântul Ioan cel Nou”. Această școală cu predare în limba română a fost transferată la Cernăuți și ridicată de episcopul Isaia Baloșescu la gradul de Institut teologic. Daniil Vlahovici, de origine sârbă, a obținut pentru comunitatea românească dreptul de a administra Fondul religios greco-oriental al Bucovinei, controlat anterior de Consistoriul Catolic de la Lemberg. La dorința sa, Daniil Vlahovici este înmormântat în curtea Mănăstirii Dragomirna, lângă Sfântul Altar al bisericii mari, pe latura de nord.

Cu școlile și bibliotecile din cadrul mănăstirilor din nordul Moldovei (Dragomirna, Sfântul Ilie, Putna, Voroneț), cu școala și biblioteca de la Putna, Codicele voronețian și școlile din preajma Curții Domnești de la Suceava, mult mai târziu, cu visul îndelungat al bucovinenilor de a compensa pierderea Universității din Cernăuți prin înființarea unei noi unități de învățământ superior la Suceava (1963) și, odată cu aceasta, a unei biblioteci academice care, iată, în 2023 va împlini și ea 60 de ani, ne aflăm, în Cetatea Sucevei, într-un punct de origine, dar și de devenire a învățământului românesc, astăzi o școală nouă, modernă, competitivă și ambițioasă, larg recunoscută și puternic internaționalizată, cu peste 10 000 de studenți români și străini.

BIBLIOTECA UNIVERISĂȚII „ȘTEFAN CEL MARE” DIN SUCEAVA – „LOC SACRU DE TEZAUZARE A CULTURII ȘI A IMAGINAȚIEI”

Matei Vișnec afirma că „biblioteca reprezintă o prelungire a școlii, o altă sursă de educație. Îmi amintesc cum intram, copil fiind, în biblioteca din orașul meu natal, Rădăuți, ca într-un templu, ca într-un loc sacru de teaurizare a culturii și a imaginației”. Istoricul Mihai Iacobescu spunea, în 2013, la împlinirea a 50 de

² *Ibidem*, p. 12.

³ *Ibidem*, p. 18.

ani de existență a Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava (USV), implicit a bibliotecii universitare suceveane, că „un rol important în crearea, evoluția și dezvoltarea bazei materiale a unei universități respectabile îl are, desigur, biblioteca universitară. În cazul centrului universitar sucevean, aceasta a contribuit atât la creșterea prestigiului, dar și a gradului de pregătire a studenților și cadrelor didactice”⁴ (p. 109)

Biblioteca USV este o bibliotecă de drept public, fără personalitate juridică, subordonată Rectoratului și Senatului universității, fiind finanțată din bugetul USV. Principalii utilizatori sunt studenții și profesorii, dar există și un număr tot mai mare de beneficiari din comunitate. Perioada pandemiei a condus, din păcate, la restricționarea accesului din exterior, chiar dacă biblioteca nu a fost închisă. Numeroasele activități culturale cu deschidere către marele public sucevean (Salonul Internațional de Carte *Alma Mater Librorum*, Simpozionul dedicat „Zilei bibliotecarului”, întâlnirile omagiale sub genericul „Omul și Cartea”, Zilele „Mihai Eminescu”, Zilele Universității, campania de lectură „Citesc, deci trăiesc”, „Școala altfel”, Ziua porților deschise) compensează, într-o oarecare măsură această diminuare a adresabilității, care va fi recuperată în perioada următoare. Principalele servicii oferite de Bibliotecă sunt: dezvoltarea, evidența și organizarea colecțiilor; schimbul interbibliotecar; catalogarea și indexarea colecțiilor; informarea documentară; conceperea de referințe bibliografice; păstrarea și conservarea colecțiilor; circulația publicațiilor de colecții; relații cu publicul; împrumutul bibliotecar. Corpurile A și E ale campusului universitar găzduiesc cartea bibliotecii USV pe o suprafață de 770 mp, în șase săli de lectură, cu 227 de locuri și un depozit de carte. Utilizatorii bibliotecii USV beneficiază de catalogul electronic Aleph 500 pentru publicații monografice și seriale, catalogul alfabetic tradițional pentru fondul de carte din domeniile socio-umane, economic și științe inginerești, pentru periodice, seriale și colecțiile speciale.

Biblioteca USV își intensifică an de an misiunea de promovare și îmbogățire a fondului de carte, prin acțiuni proprii sau în colaborare cu cele 12 facultăți ale universității noastre, cu alte instituții de învățământ și cultură, cu centre de cercetare din țară și străinătate, cu personalități culturale, astfel încât biblioteca este recunoscută în comunitatea locală și regională ca un important centru de informare, dar și de formare a tinerilor cercetători.

Faptul că numărul donațiilor venite din partea a numeroase persoane fizice, dar și a unor instituții (Institutul Bukowina din Augsburg, Arhiva „Eugeniu Coșeriu” de la Universitatea din Tübingen Germania, Centrul de Reușită Universitară – Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, Asociația Alinața Franceză din Suceava, Asociația Italienilor din România – Ro. As. It, Biblioteca Academiei Române, Centrul Cultural „Bucovina” – Suceava, Institutul „Bucovina” al Academiei Române – Rădăuți, Fundația Culturală Memoria (Filiala Argeș), Biblioteca Județeană

⁴ Mihai Iacobescu, *Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava (1963–2003) – file de istorie*, Suceava, Editura Universității Suceava, 2003, p. 109.

„G. T. Kirileanu” –Neamț, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale – Baia Mare, Memorialul Ipotești – Centrul de Studii „Mihai Eminescu” – Botoșani) și edituri prestigioase (Editura Bibliotheca – Târgoviște, Editura „Fundatia Floarea Darurilor” – București, Editura Lumen – Iași, Casa Editorială Demiurg – Iași), crește pe an ce trece, indică popularitatea bibliotecii în rândul cititorilor. La această notorietate contribuie decisiv corespondența specifică, evenimentele organizate, dar și prezența constantă și consistentă în mass-media locală.

Parteneriatele instituționale se actualizează și se înmulțesc simțitor de la o etapă la alta a dezvoltării bibliotecii noastre, iar deschiderea internațională se manifestă prin semnarea de noi protocoale, participarea la programe, cum ar fi Erasmus și „Eugène Ionesco”, cu implicarea în convențiile bilaterale ale USV. Prin Consorțiul Anelis Plus, biblioteca a oferit acces la baze de date științifice internaționale din diferite domenii ale cunoașterii, periodic și la baze de date de pe lista consorțiului național.

În anul 2021, biblioteca USV a organizat 18 evenimente și manifestări de anvergură, peste 50 de lansări de carte, expoziții, întâlniri cu autorii, dezbateri cu cititorii, concursuri de lectură, seminarii doctorale. Ministerul Educației finanțează de câțiva ani trei dintre manifestările care reprezintă identitatea bibliotecii noastre: Salonul de carte *Alma Mater Librorum*, Simpozionul național cu participare internațională „Contribuția bibliotecii la afirmarea diversității culturale în spațiul românesc” și mult îndrăgitele întâlniri omagiale „Omul și Cartea”.

Dinamica activităților bibliotecii universitare de la Suceava a impus apariția primului număr al revistei bibliotecii: „Contribuția bibliotecii la afirmarea diversității culturale în spațiul românesc”. În „Cuvântul de început” menționăm: „Asociația bibliotecarilor din România și doamna președinte Adriana Szekely ne-au inspirat mereu și nu uităm că am dorit și am promis, anul trecut, un Congres al bibliotecarilor la Suceava. Suntem convinși că va veni și timpul împlinirii acestui deziderat”. Și dezideratul este astăzi împlinit.

BIBLIOTECA USV ÎN COMUNITATEA SUCEVEANĂ

Aceste aspecte, surprinse de noi mai mult în sincronia desfășurării lor, sunt doar o mică parte din ceea ce înseamnă viața unei biblioteci, dezvoltarea ei în timp, adaptarea mișcării sale la mersul vremurilor. Să ne amintim de dimensiunile „timp” și „vreme”, atât de strălucit definite de Eminescu, pentru a ne întări convingerea că o bibliotecă, izvor de lumină și putere lăuntrică pentru dascălii și slujitorii ei, pentru studenți și ucenici în varii domenii, este locul memoriei absolute și al unor anumiți oameni, speciali, care pot ocupa aparent modesta funcție de bibliotecar.

Întreaga activitate pe care colectivul bibliotecii USV o desfășoară la cel mai înalt nivel al profesionalismului și vocației se reflectă în mod direct în calitatea

activităților specifice unei biblioteci, cărora li se adaugă importanta contribuție la promovarea valorilor culturale în comunitățile locală, regională, europeană. Biblioteca USV, vector recunoscut la promovarea imaginii USV, este locul în care muncesc oameni cu o „memorie de elefant”, capabili să găsească orice printre miile și zecile de mii de titluri cerute de utilizatorii bibliotecii, persoane creative, specialiști în comunicare, prețuiți și respectați de întreaga comunitate academică.

Distinsul nostru coleg și mare prieten al bibliotecii universitare sucevene, Silviu-Constantin Nedelcu, amintea în cartea sa, *O scurtă istorie a bibliotecilor bizantine*, despre demnitatea funcției de bibliotecar în Bizanț, dând drept exemplu faptul că acesta, bibliotecarul, ajunsese „mâna dreaptă” a patriarhului. Pe acest teren avem încă mult de ostenit astăzi, dar dacă ne conduce zicala „omul sfințește locul”, putem să credem că, așa cum biblioteca a revenit în actualitatea pragmatică din post-modernism și bibliotecarul dedicat își va regăsi locul binemeritat. „Biblioteca reprezintă o prelungire a școlii, o altă sursă a educației. Așa cum structurarea spiritelor nu se poate face online, nici ele, bibliotecile, nu-și pot îndeplini misiunea dacă devin exclusiv virtuale. Biblioteca rămâne un loc de socializare, iar drumul făcut de un copil sau de un iubitor de carte între casă și bibliotecă are semnificația unui pelerinaj între rutină și magie. O bibliotecă nu poate deveni un emițător eficient și de apărare a limbii fără pasiunea și imaginația bibliotecarului. [...] Astăzi, biblioteca trebuie să-și asume, mai mult decât oricând, un rol de existență culturală, iar bibliotecarul trebuie să imagineze continuu strategii subtile, inteligente, pentru a-i scoate pe copii și tineri din ghearele inamicului ei numărul unu: imperiul industriei de divertisment și al tehnologiilor ludice”. Iată ce ne transmitea scriitorul Matei Vișniec la una din edițiile simpozionului închinat diversității culturale, devenit o adevărată tribună de dezbateri onestă, profesionistă și profund motivată asupra rolului cărții și al bibliotecii în lume. „Cărțile mai pot frâna tendința de construire a unui om global, adică fără memorie, fără busolă morală și fără identitate”.

ÎN LOC DE CONCLUZII

Pentru că această frumoasă aniversare a Institutului „Bucovina” este într-un anume sens și sărbătoarea limbii noastre, „de la cronicari și de la popor încoace”, cum îi plăcea să spună maicii Benedicta – inegalabilul eminescolog Zoe Dumitrescu-Bușulenga, am vrea să credem că în bibliotecile din Bucovina, prin literatura populară și literatura bisericească, dar și prin importanta operă de traducere, putem reconstrui spiritul limbii noastre, la fel cum, strălucit, făcea Eminescu, fin cunoscător al spiritului limbii române. „Limba este stăpâna noastră”, spuneau Nichita și Eminescu, ea este matricea spiritului național. Să ajungem la matricea limbii noastre pentru a-i înțelege spiritul și, mai apoi, pentru a-i îndruma pe tineri să-și construiască raportul, viciat, astăzi, cu cultura-mamă. Să ne afirmăm, prin limba română, în

corul limbilor europene, ridicând la rang de ideal toleranța și spiritul diversității culturale și lingvistice.

Iată, poate, un proiect pe termen lung al bibliotecarului român, în speranța recâștigării de către instituția bibliotecii a rolului său fundamental în evoluția unei societăți bazată pe cunoaștere.

BIBLIOGRAFIE

1. Ardeleanu, Sanda-Maria, Gherasim, Adriana-Florentina, Rotaru, Despina-Doina, *Contribuția bibliotecii la afirmarea diversității culturale în spațiul românesc*, Casa Editorială „Demiurg”, Iași, 2021.
2. Dumitrescu-Buşulenga, Zoe, Maica Benedicta, *Să nu pierdem verticala. Interviuri și dialoguri*, ediție îngrijită de protos. Dosoftei Dijmărescu, monah Iustin Taban și ierom. Anania Vatamanu, prefață de arhimandrit Melchisedec Velnic, Putna, Editura „Nicodim Caligraful”, 2017.
3. Iacobescu, Mihai, *Două decenii de învățământ superior la Suceava, 1963–1983*, Centrul de multiplicare a Institutului de învățământ superior Suceava, 1983.
4. Idem, *Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava (1963–2003) – file de istorie*, Suceava, Editura Universității Suceava, 2003.
5. Ioniță, Alexandrina, *Studii de bibliologie*, Iași, Casa Editorială „Demiurg”, 2003.
6. Iorga, Nicolae, *Istoria învățământului românesc*, Iași, Casa Editorială „Demiurg”, 2020.
7. Purici, Ștefan (coord.), *Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava – 50 de ani*, Suceava, Editura Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, 2013.
8. Vișniec, Matei, „Lectura – urgență națională, biblioteca – centru vital de promovare a cărții”, în Sanda-Maria Ardeleanu, Adriana-Florentina Gherasim, Despina-Doina Rotaru, *Contribuția bibliotecii la afirmarea diversității culturale în spațiul românesc*, Casa Editorială „Demiurg”, Iași, 2021.